

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๕

วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของโจทก์ (นายประเสริฐ นาสกุล) ในคดีหมายเลขแดง ที่ ปค.
๑๔๒/๒๕๕๑ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราช
บัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๔๕ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า

๑. ผู้ร้องซึ่งเป็นโจทก์ในคดีนี้ เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๔๕๔๐๔ ตำบลอินทนิลใหญ่
(ท่าแร่) อำเภอบางเขน กรุงเทพมหานคร เนื้อที่ ๓ ไร่ ๒๘ ตารางวา ถูกกรมทางหลวงเวนคืนที่ดิน
ของผู้ร้องเนื้อที่ ๓ ไร่ ๑๑.๕ ตารางวา เพื่อสร้างทางหลวงพิเศษ ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน
ในบริเวณที่จะเวนคืนเพื่อสร้างทางหลวงพิเศษหมายเลข ๓๑ สายถนนวงแหวนรอบนอก กรุงเทพมหานคร
ตอนแยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔ (บางพลี) - บรรจบทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ (วังน้อย)
พ.ศ. ๒๕๓๖ คณะกรรมการกำหนดราคาเบื้องต้นกำหนดเงินค่าทดแทนที่ดินให้दारางวาละ ๕,๕๐๐ บาท
เป็นเงิน ๕,๕๓๔,๕๕๐ บาท เงินค่าทดแทนค่าธรรมเนียมปลูกสร้างและค่าเสียหาย จำนวน ๘๕,๒๓๒ บาท
และเงินค่าทดแทนพืชผล จำนวน ๒๔๐ บาท รวมเป็นเงิน ๕,๖๒๔,๐๒๒ บาท ผู้ร้องไม่พอใจ

LIRT

ค่าทดแทนดังกล่าวจึงได้อุทธรณ์เรียกค่าทดแทนเพิ่มเติมต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรี
ได้วินิจฉัยอุทธรณ์เพิ่มค่าทดแทนให้ผู้ร้องเป็นตารางวาละ ๑๐,๐๐๐ บาท ตามความเห็นของ
คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เงินค่าทดแทน แต่ผู้ร้องไม่พอใจค่าทดแทนดังกล่าว จึงเป็นโจทก์ยื่นฟ้อง
อธิบดีกรมทางหลวงเป็นจำเลยที่ ๑ กรมทางหลวงเป็นจำเลยที่ ๒ ต่อศาลแพ่ง เรียกค่าทดแทนเพิ่มขึ้น
โดยอ้างว่า สภาพที่ดินอยู่ติดทางสาธารณะใกล้สถานที่ราชการ และที่ดินมีการพัฒนาแล้ว จึงขอเรียก
ค่าทดแทนตารางวาละ ๒๒,๕๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๒๗,๖๓๐,๐๐๐ บาท โดยขอให้ศาลบังคับ
จำเลยทั้งสองให้ร่วมกันหรือแทนกันชำระค่าทดแทนที่ดินแก่ผู้ร้อง เป็นเงิน ๑๗,๐๐๐,๑๒๕ บาท
และให้จำเลยทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันชำระดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๐.๗๕ ต่อปี ของต้นเงิน
๑๕,๓๕๐,๐๐๐ บาท นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจำเลยทั้งสองจะร่วมกันหรือแทนกันชำระ
ต้นเงินให้แก่โจทก์เสร็จสิ้น

๒. ศาลชั้นต้น (ศาลแพ่ง) และศาลอุทธรณ์วินิจฉัยต่อกันว่า ตามที่รัฐมนตรีกำหนด
ค่าทดแทนให้ผู้ร้องเพิ่มขึ้นเป็นตารางวาละ ๑๐,๐๐๐ บาท เหมาะสมและเป็นธรรมแก่โจทก์และสังคม
ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ ทุกอนุมาตรา

๓. ผู้ร้องฎีกาว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑
ที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ ซึ่งศาลอุทธรณ์ไม่ส่งข้อโต้แย้งมาให้
ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยก่อนพิจารณาพิพากษาคดีเป็นการไม่ชอบ และฎีกาปัญหาเรื่องค่าทดแทน
ที่เป็นธรรมว่า

๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ ได้ขยาย
“ราคาซื้อขายกันตามปกติ” เป็น “...ในท้องตลาดของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนตามที่เป็นอยู่
ในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖” ซึ่งเป็นบทบัญญัติเพิ่มขึ้นโดยไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
เพราะโดยข้อเท็จจริงแล้ว จำเลยที่ ๒ ไม่สามารถชำระค่าทดแทนที่ดินให้แก่ผู้ร้องในวันดังกล่าวได้
และเพิ่งมีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องไปรับเงินค่าทดแทนที่ดินภายในวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นเวลา
ห่างกันถึง ๒ ปี ๕ เดือน ๑๕ วัน

๒) ในเรื่องการได้มา ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติให้คำนึงถึง นั้น พระราชบัญญัติว่าด้วย
การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มิได้บัญญัติหลักเกณฑ์เรื่องนี้ไว้ กลับเพิ่ม (๒) ราคา
ของอสังหาริมทรัพย์ที่มีการตีราคาไว้เพื่อประโยชน์แก่การเสียภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งไม่มีการประเมินราคา
ที่ดินตามกฎหมายกันจริงๆ และเพิ่ม (๓) ราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการ
จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ซึ่งก็มีใช้ราคาที่เป็นธรรม หรือกำหนดขึ้นโดยถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ

๓) ในเรื่องสภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์นั้น แม้รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ จะบัญญัติไว้อย่างเดียวกัน แต่ผู้ร้องไม่เห็นพ้องด้วยกับการพิจารณาวินิจฉัยของศาลชั้นต้น และ

๔) ในเรื่องความเสียหายของผู้ถูกเวนคืนนั้น รัฐธรรมนูญทุกฉบับบัญญัติถึงความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน แต่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มิได้บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้

ศาลฎีกาพิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖ บัญญัติว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้ และมาตรา ๒๖๔ บัญญัติว่า ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้อง บทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย เมื่อผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ กรณีจึงต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และไม่ปรากฏว่า มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว จึงเห็นควรดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง กล่าวคือ ให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๕ หรือไม่

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

LIRT

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามฎีกาของผู้ร้องที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น และศาลฎีกาส่งเรื่องเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

ประเด็นตามคำร้องที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ บัญญัติว่า “การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภค การอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ การได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ การผังเมือง การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม การปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืนนั้น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ต้องกำหนดให้อย่างเป็นธรรมโดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติ การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์และความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน

กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต้องระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนและกำหนดระยะเวลาการเข้าใช้อสังหาริมทรัพย์ไว้ให้ชัดเจน ถ้ามิได้ใช้เพื่อการนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าว ต้องคืนให้เจ้าของเดิมหรือทายาท

การคืนอสังหาริมทรัพย์ให้เจ้าของเดิมหรือทายาทตามวรรคสาม และการเรียกคืนค่าทดแทนที่ชดเชยไป ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐

มาตรา ๕ บัญญัติว่า “เมื่อรัฐมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการใด ๆ อันจำเป็นเพื่อการอันเป็นสาธารณูปโภคหรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ หรือการได้มาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือเพื่อการผังเมือง หรือเพื่อการพัฒนาการเกษตรหรือการอุตสาหกรรม หรือเพื่อการปฏิรูปที่ดิน หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการเวนคืนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่มิบบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนไว้ในกฎหมายอื่นโดยเฉพาะแล้ว ถ้าจะต้องดำเนินการเวนคืนเพื่อกิจการตามกฎหมายดังกล่าว เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นสมควรจะมีมติให้ดำเนินการเวนคืนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้แทนก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการเวนคืนตามวรรคหนึ่ง จะตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในบริเวณที่ที่จะเวนคืนไว้ก่อนก็ได้”

มาตรา ๒๑ บัญญัติว่า “เงินค่าทดแทนที่จะให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๑๘ นั้น ถ้ามิได้บัญญัติไว้เป็นพิเศษในพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ฉบับใดโดยเฉพาะแล้ว ให้กำหนด โดยคำนึงถึง

(๑) ราคาที่ซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาดของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนตามที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖

(๒) ราคาของอสังหาริมทรัพย์ที่มีการตีราคาไว้เพื่อประโยชน์แก่การเสียภาษีบำรุงท้องที่

(๓) ราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

(๔) สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์นั้น และ

(๕) เหตุและวัตถุประสงค์ของการเวนคืน

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกเวนคืนและสังคม

ถ้าการงานหรือกิจการอย่างใดที่ทำไปในการเวนคืน ได้กระทำให้อสังหาริมทรัพย์ที่เหลืออยู่นั้น มีราคาสูงขึ้น ให้เอาราคาที่สูงขึ้นนั้นหักออกจากเงินค่าทดแทน แต่ไม่ให้อัตราราคาอสังหาริมทรัพย์ ที่ทวีขึ้นนั้นสูงไปกว่าจำนวนเงินค่าทดแทนเพื่อจะให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย กลับต้องจ่ายเงินให้อีก

ถ้าต้องเวนคืนอสังหาริมทรัพย์แต่เพียงส่วนหนึ่ง และส่วนที่เหลือนั้นราคาลดลงให้กำหนดเงิน ค่าทดแทนให้เฉพาะสำหรับส่วนที่เหลืออันราคาลดลงนั้นด้วย

การคำนวณว่าอสังหาริมทรัพย์ใดมีราคาสูงขึ้นตามวรรคสอง หรือราคาลดลงตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่อาศัยหรือประกอบการค้าขายหรือการงาน อันชอบด้วยกฎหมายอยู่ในอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องเวนคืนนั้น และบุคคลดังกล่าวได้รับความเสียหาย เนื่องจากการที่ต้องออกจากอสังหาริมทรัพย์นั้น ให้กำหนดเงินค่าทดแทนให้สำหรับความเสียหายนั้นด้วย”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๘ นั้น การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะกระทำมิได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักเรื่องการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของเอกชน และรัฐธรรมนูญบัญญัติเรื่องการเคารพ สิทธิของบุคคลไว้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ฯ เพื่อประโยชน์สาธารณะ และการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติว่า การเวนคืนนั้นจะต้องชดเชยค่าทดแทน ที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของ ตลอดจนผู้ทรงสิทธิบรรดาที่ได้รับความเสียหายในการเวนคืน

LIRT

อสังหาริมทรัพย์นั้น และตามวรรคสอง การกำหนดค่าทดแทนต้องกำหนดให้อย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติ การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ ๑ และความเสียหายของผู้ถูกเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ด้วย แสดงให้เห็นว่าการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ๑ จะต้องมีการจ่ายค่าทดแทนอย่างเป็นธรรม และการพิจารณาว่าค่าทดแทนมีการกำหนดอย่างเป็นธรรมหรือไม่ เพียงใดนั้น พิจารณาจากหลักที่ว่า ราคาซื้อขายกันตามปกตินั้นมีอยู่อย่างไร ได้มาโดยวิธีใด สภาพและที่ตั้งของที่ดินเป็นอย่างไร สำหรับพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ บัญญัติถึงวิธีการที่จะกำหนดค่าทดแทนอย่างไรให้เป็นธรรมแก่ผู้ถูกเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ๑ ซึ่งมีข้อควรคำนึงถึง ๕ ประการ คือ

๑. ราคาซื้อขายกันตามปกติในท้องตลาดของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนตามที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกา

๒. ราคาของอสังหาริมทรัพย์ที่ตีราคาไว้เพื่อเสียภาษีบำรุงท้องที่

๓. ราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

๔. สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ และ

๕. เหตุและวัตถุประสงค์ของการเวนคืน

การที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า การกำหนดค่าทดแทนที่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ “...โดยคำนึงถึงราคาซื้อขายกันตามปกติ การได้มา สภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ ๑.....” นั้น แต่ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ ขยายข้อความเป็นว่า “ราคาซื้อขายกันตามปกติ” เป็น “.....ในท้องตลาดของอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนตามที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖” ซึ่งเป็นบทบัญญัติเพิ่มขึ้นโดยไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญกรณีเรื่องการได้มา ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติให้คำนึงถึง นั้น พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มิได้บัญญัติหลักเกณฑ์เรื่องนี้ไว้ กลับเพิ่ม มาตรา ๒๑ (๒) ราคาของอสังหาริมทรัพย์ที่มีการตีราคาไว้เพื่อประโยชน์แก่การเสียภาษีบำรุงท้องที่ ซึ่งไม่มีการประเมินราคาที่ดินตามกฎหมายกันจริงๆ และเพิ่ม มาตรา ๒๑ (๓) ราคาประเมินทุนทรัพย์เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ซึ่งก็มีใช้ราคาที่เป็นธรรม หรือกำหนดขึ้นโดยถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ สำหรับในเรื่องสภาพและที่ตั้งของอสังหาริมทรัพย์ก็เช่นกัน แม้รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ จะบัญญัติไว้อย่างเดียวกัน ซึ่งผู้ร้องไม่เห็นพ้องด้วยกับการพิจารณาวินิจฉัยของศาลชั้นต้น และเรื่องความเสียหายของผู้ถูกเวนคืนนั้น รัฐธรรมนูญทุกฉบับบัญญัติถึงความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน แต่พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มิได้บัญญัติหลักเกณฑ์นี้ไว้ จึงแตกต่างและขัดแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๓) บัญญัติถึงวิธีการไว้ว่า ในการกำหนดค่าทดแทนที่เป็นธรรมนั้น ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขอย่างไรบ้าง ซึ่งได้คำนึงถึงความเป็นธรรมที่ผู้ถูกเวนคืนอสังหาริมทรัพย์จะได้รับ แม้จะมีความแตกต่างจากรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ ไปบ้างดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง แต่ในหลักการและสาระสำคัญแล้ว มีเหตุผลเป็นอย่างเดียวกัน คือ คำนึงถึงความเป็นธรรม และการกำหนดค่าทดแทนที่เป็นธรรมนั้น มีรายละเอียดว่า ต้องทำอย่างไรบ้าง เพื่อให้มีความชัดเจนขึ้นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ โดยมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๓) มิได้เป็นการเพิ่มข้อความในรัฐธรรมนูญตามที่ผู้ร้องอ้างแต่ประการใด ส่วนประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มิได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์ ความเสียหายของผู้ถูกเวนคืน นั้น เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ วรรคห้า บัญญัติว่า “ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่อาศัยหรือประกอบการค้าขายหรือการงานอันชอบด้วยกฎหมายอยู่ในอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องเวนคืนนั้น และบุคคลดังกล่าวได้รับความเสียหาย เนื่องจากการที่ต้องออกจากอสังหาริมทรัพย์นั้น ให้กำหนดเงินค่าทดแทนให้สำหรับความเสียหายนั้นด้วย” จึงเป็นการบัญญัติไว้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่มีเจตนารมณ์ต้องการเยียวยาผู้เสียหายไว้แล้ว สำหรับประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่า มาตรา ๒๑ มิได้คำนึงถึงการได้มาของที่ดินนั้น ปรากฏว่า พระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติเรื่องนี้ไว้ในมาตรา ๒๒ แล้ว จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยด้วยคะแนนเสียงข้างมาก ๑๓ เสียง (นายกระมล ทองธรรมชาติ พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เถลิมนิชย์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายศักดิ์ เดชาชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอมร รักษาศักดิ์ นายอิสสระ นิตินันท์ประกาศ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง) ว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๒๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย ๑ เสียง คือ นายจุมพล ณ สงขลา ให้ยกคำร้อง เนื่องจากเป็นคำร้องที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคสอง

LIRT

นายอิสสระ นิตินันท์ประกาศ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายกระมล ทองธรรมชาติ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายจุมพล ณ สงขลา	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
พลโท จุล อติเรก	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายปรีชา เฉลิมวณิชย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายผั่น จันทรปาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมงคล สระแก้ว	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายศักดิ์ เตชะชาญ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจิต บุญบงการ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจินดา ขงสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุวิทย์ ชีรพงษ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอนันต์ เกตุวงศ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอมร รักษาสัตย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอระ หวังล้อมกลาง	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ